

พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ : กระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และรหัส หมาย ในพิธีกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายสังคมคนศิลปะ

Wai Kru- Krob Kru Ceremony of Artisans: Process of Creating a Sacred Space and Decoding Definition in Rituals for Making Social Network of Arts People.

เมตตา ศิริสุข¹

Mateta Sirisuk¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษากระบวนการประกอบสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมในพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ 2. เพื่อวิเคราะห์รหัสหมายและการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ปรากฏในพื้นที่พิธีกรรม ทั้งนี้ผู้เขียนได้นำแนวคิดเรื่อง “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” และ “สัญลักษณ์” ผ่านการมองวัฒนธรรมคือความหมายมาเป็นแนวคิดหลักในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และรหัสหมายที่ปรากฏในพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ และนำแนวคิดเรื่อง “การสร้างเครือข่ายทางสังคม” มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์บทบาทของพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายสังคมคนศิลปะ อธิบายผ่านการพรรณนาวิเคราะห์ ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้จัดเตรียมงานพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะของภาควิชาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี 2559

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ เป็นพิธีกรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมายาวนานในสังคมไทยซึ่งเป็นวิธีการแสดงออกถึงความเคารพกตัญญูของศิษย์ที่มีต่อครูอาจารย์ ทั้งที่เป็นครูเทพ และครูมนุษย์ที่สถิตย์อยู่ในทุกภพภูมิ โครงสร้างของพิธีกรรมมีความสัมพันธ์กับคน พื้นที่ ศาสนา ความเชื่อ และโลกทัศน์เรื่องจักรวาลวิทยา การอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานมีการเชื่อมโยงที่สื่อถึงคติความเชื่อเรื่องของ ผี พราหมณ์ พุทธ ซึ่งเป็นความเชื่อพื้นฐานของสังคมไทยที่ผสมผสานไว้ในบุญประเพณีพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังพบว่าพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการหลอมรวมคนที่เข้ามาร่วมพิธีกรรมให้กลายเป็นคนศิลปะที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน อีกทั้งพิธีกรรมยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสำคัญในการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มคนศิลปะซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันในหลายระดับ การอธิบายปรากฏการณ์ในบทความครั้งนี้เป็นการยกระดับมุมมองที่มีต่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมด้วยการอธิบายกระบวนการสร้างความหมายซึ่งมีความเชื่อมโยงมิติสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน, คนกับพื้นที่ และคนกับพิธีกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้เรียนศิลปะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างความหมายให้ปรากฏในผลงานศิลปะที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับชุมชนและพิธีกรรม ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อโครงสร้างของพิธีกรรมในมิติของความ

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Department of Visual Arts, Faculty of Fine and Applied Arts

หมายและหน้าที่ในการสร้างเครือข่ายของกลุ่มคน

คำสำคัญ : ไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ, พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์, รหัสหมาย, เครือข่ายสังคม

Abstract

This article is an academic article. Author aims at 1. Study of the process of combination in creating sacred space and ritual in the Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans 2. For decoding analysis and creating social network of arts which have been existed by the sacred space. In addition, author employs the notion of “sacred space” and “semiology” through the perspective of culture in the perspective of meaning as the main concept in analytical process of creating sacred space and decoding that has been appeared in the Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans. Furthermore, author also employs the notion of “creating social network” as a method of analysis in the role of Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans that has been influenced by the creation of social network of arts people which is explaining the data through the descriptive analysis. The process of study has been done by collecting data from academic documents, interview, observation and participation in the event as a host of the Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans at the department of visual arts, Mahasarakham University in 2016.

The result of study suggests that the Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans is the ritual that has long been inherited in Thai society and it is the way of expression that students are always paying respect and gratitude to their teachers both deity teacher and human teacher. The structure of ritual is related to human being, space, religious, belief and vision of cosmology. The explanation of meaning of the sign, which is appeared in the ceremony, has been connected to the belief of Phi; Brahman and Buddhist. In this respect, the belief of Phi; Brahman and Buddhist is the preliminary foundation in Thai society that has been interweaving in ritual and tradition from the past until present. Furthermore, this article suggests that the role of Wai Kru-Krob Kru ceremony of Artisans is part of a center for interaction of people participated in the ceremony. As such, people whom attend the ceremony are united by the ceremony. This ritual is part of the crucial process in creating social network of group of arts people which have had a social interaction between each other in several classification. Finally, the explanation of phenomenon of this academic article is shifting the viewpoint of the ritual and culture led by explaining the process of creating meaning which is related to the relationship between human being and human being, human being and space as well as human being and ritual that art students are able to adapt and apply in the process of creating meaning toward their arts work which are concerned with community and ritual. It can be generated the knowledge and understanding to the structure of ritual in the dimension of meaning and duty in creating network of group of people.

Keywords : Wai Kru- Krob Kru ceremony of Artisans, Sacred space, Decoding, Social network

บทนำ

การไหว้ครูเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดทางวัฒนธรรมของไทยมาเป็นเวลาช้านาน โดยเฉพาะพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่าง ซึ่งเป็นวิธีการแสดงความเคารพกตัญญูของศิษย์ที่มีต่อครูบาอาจารย์ทั้งหลายซึ่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ทั้งครูเทพที่เป็นบรมครูของช่าง และครุมนุชย์ผู้มีลมหายใจและสิ้นลมไปแล้ว พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ เป็นพิธีกรรมที่ถูกจัดขึ้นให้กลายเป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งถูกสร้างให้เป็นภาวะพิเศษของคนเรียนศิลปะ และจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีองค์ประกอบต่างๆ ของพิธีกรรมล้วนถูกประดิษฐ์ขึ้นและสร้างความหมายพิเศษเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาวะปกติธรรมดาไปสู่สภาวะพิเศษของพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่สะท้อนจักรวาลทัศน์ ความเชื่อและศาสนาของสังคมไทยที่บรรจุลงในพิธีกรรม โครงสร้างของพิธีกรรมเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างเครือข่ายทางสังคมของคนเรียนศิลปะและศิลปินที่ได้รับการเชื่อมต่อผ่านกิจกรรมในพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการหลอมรวมคนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมนี้ให้กลายเป็นหนึ่งเดียวกัน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากระบวนการประกอบสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมในพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ 2. เพื่อวิเคราะห์รหัสหมายและการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ปรากฏในพื้นที่พิธีกรรม โดยศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ในพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ ที่จัดขึ้นโดยภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี พ.ศ.2559 ผ่านแนวคิดเรื่อง “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” ซึ่ง Emile Durkheim (1915) ได้กล่าวว่า โลกศักดิ์สิทธิ์ และโลกสามัญเป็นมโนทัศน์อย่างหนึ่งในการพิจารณาระบบความเชื่อและศาสนา เพื่อสัมผัสหรือเข้าถึงโลกศักดิ์สิทธิ์มนุษย์จึงสร้างพื้นที่เฉพาะสำหรับประกอบพิธีกรรม ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างโลกสามัญของผู้คนกับโลกทางความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติหรือ

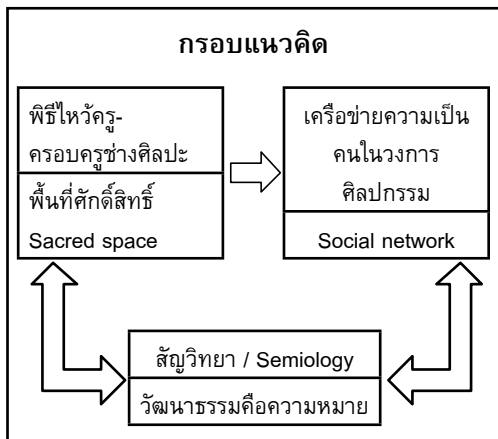
วิญญาณ เรียกว่า พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Place) (นิมิตรชัย ชูบุ, 2559 หน้า 71) การใช้แนวคิดสัญวิทยาผ่านมิตการมอง วัฒนธรรมคือการสร้างความหมาย ซึ่งเป็นแนวคิดในการศึกษาทำความเข้าใจความหมายของปฏิบัติการทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับมาสืบทอดต่อกันมาในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นระบบทางสังคมในการใช้รูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายผ่านพิธีกรรมวัฒนธรรมโดยผู้คนใช้ในการติดต่อสื่อสาร เก็บรักษาไว้และพัฒนาเพื่อส่งเสริมความรู้และทัศนคติที่มีต่อชีวิต (อकिन รพีพัฒน์, 2551 : 76)

การศึกษาวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์กระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และการสื่อความหมายผ่านรหัสหมายที่ปรากฏพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ เป็นการทำความเข้าใจความหมายของรูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพิธีกรรมซึ่งถูกกำหนดด้วยจารีตและวัฒนธรรมของแบบแผนประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นการสะท้อนมุมมองและโลกทัศน์ของผู้คนผ่านพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ อีกมิติหนึ่งการก่อรูปของพิธีกรรมตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนแล้วเสร็จล้วนเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างคนกับคน เป็นปรากฏการณ์การสร้างเครือข่ายทางสังคมโดยมีพิธีกรรมเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ของคนในเครือข่าย ดังนั้นการอธิบายกระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และรหัสหมายในพิธีกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายสังคมคนศิลปะ ในบทความนี้จึงเป็นการมองปรากฏการณ์ผ่านปฏิบัติการในพิธีกรรมที่สะท้อนโลกทัศน์และสัมพันธภาพของคนในสังคมซึ่งเป็นการทำความเข้าใจรหัสหมายที่ปรากฏพิธีกรรม

กรอบแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์

บทความ “พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ : กระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และรหัสหมายในพิธีกรรม เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมคนศิลปะ”

เป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ ผ่านการศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารและภาคสนาม การสัมภาษณ์และสังเกตปรากฏการณ์แบบมีส่วนร่วม นำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ภายใต้แนวคิด พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และสัญวิทยา ในการมองวัฒนธรรมคือความหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการเสาะหาความหมายและการตีความทำความเข้าใจโลกทัศน์ของสังคมชุมชนผ่านรูปสัญลักษณ์ (Symbol) ที่ใช้ในการสื่อความหมายซึ่งมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นในพิธีกรรมและกลวิธีการสร้างเครือข่ายทางสังคมของคนศิลปะผ่านกระบวนการในพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างความสัมพันธ์ของคนให้กลืนกลายเป็นหนึ่งเดียวกันโดยใช้ปรากฏการณ์พิธีไหว้ครู-ครอบครูทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี พ.ศ. 2559 เป็นโครงสร้างในการวิเคราะห์โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับพิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ

คำว่า ครู นั้น หมายถึงพระรัตนตรัย เทพเจ้า ครูบาอาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว และท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน การไหว้ครูเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตเป็นการรำลึกถึงพระคุณ และขอขมาลาโทษในสิ่งที่ล่วงเกินไปแล้ว ซึ่งเมื่อได้ทำพิธีไหว้ครูแล้วจะทำให้

ศิษย์มีความสบายใจ และมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ตั้งใจมั่นคงที่จะประกอบคุณความดีศึกษาเล่าเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายต่อไป (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2555 : 40)

การไหว้ครู คือ การแสดงความเคารพบูชาที่มีต่อบูรพาจารย์ทั้งหลายครูผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ศิษย์ปรากฏทั้งที่เป็นเทพ และมนุษย์ผู้มีชีวิตอยู่หรือล่วงลับไปแล้วซึ่งประสิทธิ์วิชาความรู้ไว้ให้ (สุมิตร เทพวงษ์, 2548 : 3) ถือเป็น การแสดงออกถึงความกตัญญูทศเวทเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ดั่งามสืบทอดกันมาตามประเพณีของสังคมไทย (วีระชัย มีบ่อทรัพย์, 2555 : 43)

การไหว้ครูนั้นไทยเรามักจะปฏิบัติกันทุกอย่างไม่่ว่าจะประกอบกิจกรรมใด คนไทยเรามีความกตัญญูทศเวทที่ต่อบุพการีเป็นนิสัย โดยเฉพาะครูบาอาจารย์ไม่ว่าวิชาการศึกษาใดเรามักจะเคารพบูชาระลึกถึงคุณานุคุณถ้ามีโอกาสที่จะตอบแทนบุญคุณได้ก็มักจะกระทำเสมอ ซึ่งเป็นการแสดงความกตเวทิตคุณที่ศิษย์กระทำด้วยความกตัญญูในวิชาต่างๆ ไป แต่วิชาที่เป็นศิลปกรรมกระทำกตเวทิตคุณยังแผ่ออกไปถึงเทพเจ้าอันเป็นที่นับถือของวิชานั้น ซึ่งถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ผู้มีอุปการคุณต่อวิชานั้นด้วย เพราะฉะนั้นศิษย์ที่เรียนวิชาศิลปะจึงยังมักกตเวทิตคุณอีกอย่างหนึ่งที่เรียกกันว่า "ไหว้ครู"

การไหว้ครูศิลปะ เผ่าพันธุ์ อินใหม่ (2554 : 343) กล่าวไว้ว่าเป็นการแสดงความเคารพผู้มีพระคุณด้วยการบรวงสรวงบูชา ซึ่งนับถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญยิ่งของบรรดาศิลปินทั่วไปที่มุ่งจะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ลักษณะการไหว้ครูของเหล่าศิลปินนั้นย่อมมีพิธีเป็นพิเศษมากกว่าการไหว้ครูตามปกติ ที่เรียกว่า "พิธีครอบ" ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตร เทพวงษ์ (2548:2) ที่ว่าการไหว้ครูของศิลปินมีพิธีเป็นพิเศษ นอกจากการไหว้ครูแล้วยังมี "พิธีครอบ" อีกอย่างหนึ่งด้วย พิธีไหว้ครูและพิธีครอบเป็นพิธีที่ท่านบูรพาจารย์ได้กำหนดระเบียบและบัญญัติแบบแผนให้ปฏิบัติด้วยหลักเกณฑ์อันดีสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ

พิธีครอบ นั้นหมายถึง ประสิทธิประสาท วิทยาการ หรืออนุมัติให้เริ่มเรียนในวิชาชั้นนั้นๆ วิธีการครอบย่อมแล้วแต่กรณีของศิลปะนั้นซึ่งไม่เหมือนกัน (มนตรี ตราโมท, 2555 : 38)

พิธีไหว้ครูนี้ ศิลปะแต่ละประเภทก็มีพิธีการ ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของศิลปะวิทยากรนั้นๆ (มนตรี ตราโมท, 2555 : 32) โดยทั่วไปแล้ว จะพบว่ามีการไหว้ครูประเภทต่างๆ เช่น ไหว้ครู นาฏศิลป์ไทย ไหว้ครูดนตรี ไหว้ครูช่าง ไหว้ครูมวยไทย เป็นต้น ทั้งนี้รายละเอียดของพิธีกรรมก็มีความแตกต่างกันยกตัวอย่างเช่น พิธีไหว้ครู-ครอบครูดนตรีไทย ครูทำพิธีครอบด้วยการจับมือให้ศิษย์เล่นเครื่องดนตรีตามประสงค์ที่จะหัด หรือจะใช้ฉิ่งครอบที่ศีรษะก็ได้ (มนตรี ตราโมท, 2555 : 32), ส่วนพิธีไหว้ครูโขนละครผู้ประกอบพิธีจะสวมศรีษะพระภคฤาษี พิธีการครอบจะนำศรีษะพระภคฤาษี พระพิราพและเทริด มาสวมให้กับศิษย์ (วีระชัย มีป่อทรัพย์, 2555:45) เป็นต้น

การจัดพิธีไหว้ครูมีข้อกำหนดว่า ให้กระทำพิธีเฉพาะในวันพฤหัสบดีเท่านั้น อาจได้รับอิทธิพลมาจากพวกพราหมณ์ พราหมณ์นับถือเทพเจ้านามพระพฤหัสบดีเป็นเทพฤทธิ ในฐานะปุโรหิตาจารย์ที่เคารพนับถือของพระอินทร์และเทวดาอื่นๆ จึงนิยมไหว้ครูกันในวันนี้ แต่ก่อนถือเป็นธรรมเนียมวันที่จะนำเด็กไปฝากเรียนต้องเป็นวันพฤหัสบดีนั้นถือเป็นวันดี มีมงคลสำหรับเด็ก เพราะพฤหัสบดีเป็นครูของเทวดา บางตำนานถือว่าวันพฤหัสบดีเป็นวันครู จากคัมภีร์เฉลิมไตรภพอันเป็นคัมภีร์เกี่ยวกับโหราศาสตร์โดยตรง กล่าวไว้ว่า พระอิศวรทรงสร้างพระพฤหัสบดีโดยการเอาฤาษี 19 ตน มารายเวทย์ปนให้ละเอียดแล้วเอาผ้าห่อผมนั้นประพรมด้วยน้ำอมฤต จนได้บังเกิดเทพเจ้าขึ้นมา มีนามว่า “พระพฤหัสบดี” ซึ่งถือว่าเป็นครูของฝ่ายธรรมะ ฝ่ายเทวดา ดังนั้นเราจึงนิยมเริ่มการศึกษาสรรพวิชาต่างๆ ในวันที่ด้วยเช่นกัน (สุมิตร เทพวงษ์, 2548 : 6-7)

ในอดีตการสืบทอดวิชาช่างส่วนใหญ่เป็นแบบเครือญาติให้พี่น้องลูกหลานในครอบครัวก่อน จึงจะถ่ายทอดวิชาให้แก่บุตรหลานของผู้ที่นำมาฝากตัวเป็นศิษย์ต่อไป สิ่งหนึ่งที่ช่างไทยยอมรับนับถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา จนถึงปัจจุบันคือ ช่างทุกคนจะต้องมีครู จึงมีวิธีปฏิบัติในการฝากตัวเข้าเป็นศิษย์กับการยอมรับศิษย์ของครูช่าง พิธีกรรมอันเป็นเสมือนข้อตกลงตามภาระหน้าที่ระหว่างครูกับศิษย์ พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ เป็นพิธียอมรับความเป็นช่างที่มีครู ศิษย์ที่ได้รับการครอบจากครูช่างแล้วจะสามารถเรียนรู้และฝึกฝนการเป็นช่างต่อไป อย่างราบรื่นไม่มีอุปสรรคความเชื่อเช่นนี้ทำให้เกิดประเพณีไหว้ครูและพิธีครอบครูช่างสืบต่อมาถึงปัจจุบัน (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, มปป. : เว็บไซต์) ซึ่งจะเห็นได้จากสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และช่างฝีมือจะจัดพิธีไหว้ครู-ครอบครู สำหรับให้ผู้เรียนและผู้สนใจมาร่วมกันแสดง ความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่นเดียวกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พิธีไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เริ่มต้นจัดโครงการ ไหว้ครู-ครอบครูช่างศิลปะ ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2543 (ศักดิ์ อุทธิโท, 2559 : สัมภาษณ์) และได้มีการจัดโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันทุกปี โดย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะมีบทบาทในการเป็นเจ้าภาพจัดงานและมีสถาบันการศึกษาอื่นๆ เข้าร่วม เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกล เป็นต้น